

Наказ Міністерства України  
у справах сім'ї, молоді та спорту,  
Міністерства праці та соціальної політики України,  
Міністерства охорони здоров'я України

13.09.2010 N 3123/275/770

( з0903-10 )

Зареєстровано в Міністерстві

юстиції України

8 жовтня 2010 р.

за N 904/18199

## СТАНДАРТ

### надання соціальних послуг з профілактики ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом

#### I. Загальні положення

1.1. Стандарт надання соціальних послуг з профілактики ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом (далі - Стандарт) - комплекс соціальних норм і нормативів, на базі яких визначаються рівні основних соціальних гарантій щодо надання соціальних послуг з профілактики ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом. Соціальні норми і нормативи у сфері профілактики ВІЛ-інфекції серед осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом - сукупність показників обов'язкового забезпечення потреб осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом в соціальних послугах з профілактики ВІЛ-інфекції.

Стандарт застосовується з метою забезпечення потреб осіб з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом в отриманні соціальних послуг з профілактики ВІЛ-інфекції.

1.2. У Стандарті терміни вживаються в значеннях, що наведені у Законах України ["Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз"](#), ["Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту \(СНІД\) та соціальний захист населення"](#), ["Про соціальні послуги"](#), ["Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю"](#), ["Про соціальні стандарти та соціальні гарантії"](#), ["Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки"](#).

1.3. Цільові групи, на які поширюється дія цього Стандарту (далі - отримувачі послуг):

особи, які надають сексуальні послуги за винагороду (особи секс-бізнесу);

особи, які надають сексуальні послуги за винагороду та є споживачами ін'єкційних наркотиків; чоловіки, що мають секс з чоловіками.

1.4. Дотримання норм Стандарту є обов'язковим для суб'єктів надання соціальних послуг.

1.5. Однією з основних вимог до потенційного суб'єкта надання послуг є спроможність налагодити співпрацю із лікувально-профілактичними закладами та іншими закладами/установами/організаціями з метою залучення необхідних фахівців відповідно до потреб отримувача послуг.

У процесі надання послуг, визначених у Стандарті, з метою забезпечення якості послуг не нижче рівня, визначеного Стандартом, організації, заклади/установи, що надають відповідні послуги, можуть надавати їх спільно на підставі угод про співробітництво.

#### II. Види та зміст соціальних послуг

2.1. Перелік видів соціальних послуг особам з високим ризиком інфікування ВІЛ статевим шляхом визначається відповідно до статті 5 Закону України ["Про соціальні послуги"](#).

2.2. Соціально-медичні послуги передбачають:

видачу чоловічих та/або жіночих презервативів, лубрикантів (здійснюється багаторазово соціальним працівником/фахівцем із соціальної роботи, психологом чи соціальним робітником при встановленні контакту, під час консультування, проведення групової роботи чи соціальної роботи з отримувачами послуг в місцях їх можливого перебування, в тому числі на вулиці);

направлення на діагностику ВІЛ, інфекцій, що передаються статевим шляхом, в умовах лабораторії, консультації гінеколога, дерматолога, терапевта та інших спеціалістів за запитом отримувача послуг (здійснюється соціальним працівником, фахівцем із соціальної роботи чи психологом одноразово);

видачу особам секс-бізнесу - споживачам ін'єкційних наркотиків шприців (послуга надається за потреби, багаторазово соціальним робітником чи працівником/фахівцем із соціальної роботи під час

здійснення соціальної роботи з отримувачами послуг в місцях їх можливого перебування, в умовах стаціонарного пункту - соціальним працівником/фахівцем із соціальної роботи);  
мотивування та направлення осіб секс-бізнесу - споживачів ін'єкційних наркотиків до програм замісної терапії чи реабілітації, а також сприяння в її отриманні (послуга надається за потреби, одноразово соціальним працівником/фахівцем із соціальної роботи, психологом чи соціальним робітником);

консультування з профілактики вертикальної трансмісії для вагітних осіб секс-бізнесу та осіб секс-бізнесу - споживачів ін'єкційних наркотиків (послуга надається одноразово індивідуально або під час групової роботи соціальним працівником, фахівцем із соціальної роботи, психологом).

З метою якісного надання соціально-медичних послуг суб'єкти надання соціальних послуг можуть укладати угоду про співпрацю з регіональними дерматовенерологічними диспансерами (а у разі їх відсутності з іншими закладами охорони здоров'я, які надають відповідні послуги) про надання послуг з діагностики та лікування інфекцій, що передаються статевим шляхом.

2.3. Психологічні послуги передбачають:

формування безпечної поведінки під час індивідуальних консультацій (в тому числі за методом "рівний-рівному") та групових занять (з урахуванням аспекту вживання наркотиків та алкоголю) з таких тем: профілактика та виявлення симптоматики інфекцій, що передаються статевим шляхом (включаючи гепатит), використання презерватива, лубриканта (послуга надається за запитом отримувача психологом, соціальним працівником, фахівцем із соціальної роботи, соціальним робітником, волонтером як в межах стаціонарного консультативного пункту, так і на основних маршрутах осіб секс-бізнесу, осіб секс-бізнесу - споживачів ін'єкційних наркотиків та в місцях проведення дозвілля чоловіків, що мають секс з чоловіками);

мотивування до тестування на ВІЛ та інфекції, що передаються статевим шляхом, із обґрунтуванням доступності послуг (послуга надається багаторазово соціальним працівником/фахівцем із соціальної роботи усім групам отримувачів послуг, в тому числі в умовах мобільного консультативного пункту здійснення соціальної роботи);

направлення отримувачів послуг до інших закладів/установ та організацій для отримання психологічних послуг у більш повному обсязі (за потреби);

профілактика насильства, формування навичок комунікації з отримувачами послуг у осіб секс-бізнесу (здійснюється соціальним працівником/фахівцем із соціальної роботи чи соціальним робітником за методом "рівний-рівному").

2.4. Соціально-економічні послуги передбачають багаторазову видачу натуральної допомоги у вигляді гігієнічних засобів (послуга надається соціальним працівником/фахівцем із соціальної роботи у межах норм, установлених суб'єктом надання послуг).

2.5. Інформаційні послуги передбачають:

надання отримувачам послуг інформації та інформаційно-освітніх матеріалів з профілактики ВІЛ та інфекцій, що передаються статевим шляхом, та ускладнень внаслідок уживання наркотичних речовин;

надання інформації про інші заклади/установи та організації, які надають соціальні послуги, та перенаправлення отримувачів послуг до них із зазначенням місцезнаходження, контактних телефонів, переліку послуг та можливих форм їх надання.

Інформація повинна надаватися відповідно до потреб отримувача послуг, у повному обсязі, своєчасно та у зрозумілій для отримувача послуг формі.

Ця послуга може надаватися соціальним працівником/фахівцем із соціальної роботи, соціальним робітником (у випадку розповсюдження інформаційно-просвітницьких друкованих матеріалів: листівки, буклети, брошури тощо) чи психологом.

III. Умови та порядок надання соціальних послуг

3.1. Суб'єкт, що надає соціальні послуги отримувачам послуг, з метою комплексного надання соціальних послуг відповідно до вимог Стандарту може залучати фахівців з інших установ/закладів/організацій до процесу надання послуг. Залучені фахівці разом із штатними співробітниками можуть входити до складу мультидисциплінарної команди. Кількісний склад команди в кожному окремому випадку визначається суб'єктом надання послуг на основі узагальненої оцінки потреб отримувачів послуг.

До мультидисциплінарної команди можуть бути залучені:

соціальний працівник;

фахівець із соціальної роботи;

соціальний робітник;

спеціаліст, який здійснює вуличну соціальну роботу та консультування за методом "рівний-рівному" (соціальний працівник/фахівець із соціальної роботи чи робітник, волонтер, який буде виконувати ці функції);

лікар (гінеколог, дерматолог, венеролог, нарколог, інфекціоніст);

середній медичний персонал.

Під час надання соціальних послуг надавач послуг може поєднувати функціональні обов'язки психолога та соціального працівника чи спеціаліста, що здійснює роботу за методом "рівний-рівному". Фахівці, залучені до складу такої команди, мають пройти спеціальну підготовку до надання соціальних послуг, визначених цим Стандартом.

З метою забезпечення якісної роботи та раціонального використання ресурсів суб'єктом надання соціальних послуг можуть залучатися волонтери, в тому числі із представників цільових груп, які пройшли попередній відбір, співбесіду та спеціальне навчання з метою набуття теоретичних знань і практичних навичок надання соціальних послуг.

3.2. Послуги можуть бути разовими чи багаторазовими, різної тривалості у часі. Строк надання соціальних послуг визначається індивідуально для кожного отримувача послуг залежно від його потреб.

3.3. Етапи надання послуг

3.3.1. Початок надання послуг

Надання соціальних послуг здійснюється за умов усвідомленої згоди (усної чи письмової), добровільності та конфіденційності (а в окремих випадках при збереженні анонімності), з урахуванням культурологічних, етнічних та релігійних особливостей отримувачів послуг. Соціальні послуги надаються суб'єктом надання соціальних послуг на підставі особистого звернення отримувачів послуг.

Первинне оцінювання фізичного і соціально-психологічного стану отримувача послуг є обов'язковим перед початком надання послуг (з урахуванням наявності залежності від психоактивних речовин, сексуальної орієнтації).

3.3.2. Безпосереднє надання послуг

Надавач соціальних послуг під час індивідуальної консультації вивчає потреби отримувача послуг; спільно з отримувачем послуг визначає перелік необхідних послуг; залучає та мотивує отримувача послуг до процесу отримання послуг. У випадку коли потреби отримувача послуг не обмежуються консультацією та наявний запит отримувача послуг до надавача послуг на отримання ширшого спектру послуг, може складатись індивідуальний план роботи з отримувачем послуг. Під час реалізації індивідуального плану роботи відбувається корекція завдань згідно з реальною ситуацією, в якій перебуває отримувач послуг, та аналіз і корекція форм і методів роботи відповідно до фізичного і психологічного стану отримувача послуг та його основних потреб.

3.3.3. Завершення процесу надання соціальних послуг та визначення результатів

Критерії закінчення надання послуги:

відсутність потреби отримувача послуг у подальшому отриманні послуг;

досягнення завдань індивідуального плану;

зміна місця проживання отримувача послуг чи смерть отримувача послуг.

Оцінка результатів відбувається з урахуванням таких критеріїв якості надання соціальних послуг:

відповідність переліку та змісту послуг, що надаються, потребам отримувача послуг;

досягнення результатів виконання індивідуального плану соціального супроводу, % виконаних заходів.

Директор Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді Міністерства

України у справах сім'ї, молоді та спорту Директор департаменту у справах

людей похилого віку та соціальних послуг Міністерства праці та соціальної

політики України Голова Комітету з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та іншим

соціально небезпечним хворобам Міністерства охорони здоров'я України

Н.Лук'янова

С.Устименко

С.Черенько